

Ulla-Maija Sievinen

KOTKALAINEN LUKEMISTO

Kotkan historian mielenkiintoisia ja
unohtuneitakin tapahtumia, ihmisiä ja ilmiöitä.

Kotkalainen lukemisto

Ulla-Maija Sievinen

Kotkalainen lukemisto

**Kotkan historian mielenkiintoisia ja
unohtuneitakin tapahtumia, ihmisiä ja ilmiöitä.**

Kymin Osakeyhtiön 100-vuotissäätiölle lämmin kiitos tuesta!

© 2026 Ulla-Maija Sievinen

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD • Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-89-6822-1

Kotkan vanhaa satamaa. Kk.

Sisällysluettelo

Kotka on kaunis saari Kymijoen suulla	9
Viikingit tulevat.....	13
Kustaa II Aadolf, Kymenkartano ja rakkausrunot	15
Monrepos'n kartanonherra julisti sanaa saaristossa	19
Oikeusjuttuja ja naisenergiaa Korkeakoskella.....	22
Fort Slava -vangin tarina	26
Norjalaisten elämää Kotkassa.....	29
Pormestari Backman Kotkaan johtoon – varsin pitkäksi aikaa	37
Suuria juhlia Kotkassa	41
Norjan sahan avajaiset – niin hienoja juhlia ei ennen nähty	41
Keisarillisen kalamajan vihkiäiset – kokot syttyivät Langinkoskelle	43
Kotkan kirkon vihkiäiset – piispa sai papilta hyvän neuvon	46
Kotkan rautatieaseman vihkiäiset	48
Rautatieaseman tytöt Sirkka Rautio ja Hilppa Heiliö.....	51
Kotka saa sataman	56
Kotkan kauppahallin alkuvaiheet.....	63
Lukeminen ja tiedon saanti kiinnostivat jo varhain.....	70
Kotkan palotornin nousu ja tuho	74
Kotipihojen siat karsinoissaan ja kilpasilla	79
Ruokaa ja sen puutetta	85
Ei aina niin viisasten juomaa	90
Musiikkia ja sirkushuveja	99
Kaksi komeaa koulua	102
Bastmanin hotellista alkoi Kotkan teatterielämä	107
Juurikorven riskit, rohkeat miehet	115
Elämää ja tapahtumia saaristossa.....	120
Sotaa ja raivausta Suomenlahdella	142
Kyminlinnan pakolaisleiri tarjosi turvaa jopa 700 ihmiselle.....	153
Hätäaputyönä tehtiin likaviemärijohto kaupungintalolle	161
Kotkan puistojen tarinoita	163
Kotkan Meripäivät – luovaa hulluutta ja tekemisen meininkiä	169
Onni Vilkas -paimenpojasta liikenneneuvokseksi.....	179
Puutarhaneuvos Heikki Laaksonen loi Kotkasta puutarhakaupungin	183

Kotka on kaunis saari Kymijoen suulla

Kotka, kotikaupunki. Meri, joki ja satama. Mukavat ihmiset, rouhea tunnelma, paljon hyvää kulttuuria ja urheilua. Tuulta. Niin kaunis kaupunki, että kun ihminen tulee tänne ensi kertaa, hän hämmästyttää Kotkan upeutta.

Olen pitkään tehnyt Kotkassa töitä toimittajana sekä lehdissä, kuuntelijoille rakkaassa Radio Lokissa että sittemmin freelancerina. Materiaalia tähän kirjaani olen saanut aika paljon vuosikymmenien aikana kirjoittamistani kirjoista ja lehtijutuista.

Tähän kirjaan olen löytänyt paljon aiheita myös arkistotutkimuksen avulla, vanhoista lehdistä (ovat suuri aarrearkku) sekä suuresta määrästä kotkalaisuutta eri kanteilta avaavasta kirjallisuudesta.

Olen ottanut mukaan itselleni rakkaan Haapasaaren, vaikka se on ollut osa Kotkaa vasta vuodesta 1974 lähtien. Kotkan historia on värikäs ja monivaiheinen ja siihen liittyy niin valtavasti näkökulmia, ihmisten tarinoita, sotia ja rauhaa, onnen auvoa ja puutetta, jopa nälänhätää, teollisuutta, työtä ja työttömyyttä. Toiveita, unelmia ja pettymyksiä, sinnikkyyttä aloittaa alusta vaikeassa paikassa.

Näin kotkalaisena tietokirjailijana sanon ihan vakavissani, että monesta suomalaisesta kaupungista ei saisi irti näin monenlaisia tarinoita.

Näin kirjoitettiin Helsingfors Dagbladetissa syksyllä 1866:

”Kotka on kaunis saari Kymijoen suulla, ja sen kupeessa oleva satama on syvä, tilava ja laivoille helppopääsyinen sekä sen vuoksi eräs kaikkein parhaita, ei ainoastaan Suomenlahden, vaan koko Itämeren partailla. Äkkijyrkät rannat ovat kuin luonnon muovaamia laitureita, joiden ääressä suuretkin alukset voivat purkaa ja ottaa lastia siltalaitteita tarvitsematta.”

Kotkan erinomaisuutta vientisatamana ja teollisuuslaitosten tyyssijana korostettiin useasti 1860- ja 1870-luvuilla.

Kotkansaari kuului Kymiin aina vuoteen 1879 asti. Saari nähtiin aiemmin kallioiden ja soiden saarena. Silloin harvoin, kun se tuli esille asiakirjoissa ennen 1700-luvun viimeistä vuosikymmentä, vaatimattomat maininnat koskivat lähinnä laitumia, nuotta-apajia, kaskimaita ja hirsien kaatoa käsitteleviin riitajuttuihin.

Suuri muutos tapahtui 1870-luvulla sahateollisuuden voimakkaan kasvun myötä. Edellytykset teollisuudelle olivat mainiot. Kymijokea myöten voitiin uittaa puutavaraa Päijänteeltä ja Saimaalta asti, ja Kymijoen suu ja suotuisa satamapaikka saivat sahat nousemaan Kotkansaarelle.

Suomi kuului sahojen perustamisen aikaan vielä Venäjän keisarikunnan alaisuuteen. Tsaari Aleksanterin II:n määräämien asetusten vuoksi höyrysahojen perustaminen oli mahdollista.

Siitä lähti kotikaupunkimme kehittymään.

Haluan kiittää kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat olleet auttamassa tämän kirjan syntymisessä. Lämmin kiitos kuvista ja avusta Kymenlaakson museolle ja sen kuva- ja asiakirjakokoelmista vastaavalle tuottaja Elina Pyly-Kompalle.

Kiitos myös kaikille Kotkasta kirjoittaneille kirjailijoille ja toimittajille. Varsin lämpimät kiitokset haluan osoittaa Eteenpäin Osakeyhtiön kirjapainon työhuonekunnalle, joka teki vuonna 1974 mainion teoksen nimeltä Kotkalainen kirja. Siinä on valokuvia Kotkasta vuosilta 1863–1972. Olen käyttänyt näitä kuvia tässä kirjassani, ja ne on merkitty lyhennyksellä Kk.

Toivotan kaikille lukemisen iloa, ja kuten Kotkan Meripäivillä aikanaan toivotettiin: Hyvää tuulta Kotkalle ja kotkalaisille!

Kotkassa 10.10.2025

Ulla-Maija Sievinen

Tietokirjailija, FM

Kotikaupungin värikäs historia

Kotkan historia on värikäs ja monivaiheinen ja siihen liittyy valtavasti ihmisten tarinoita, sotia ja rauhaa, tapahtumia merellä ja Kymijoella, onnen auvoa ja puutetta, jopa nälänhätää, teollisuutta, työtä ja työttömyyttä. Toiveita, unelmia ja pettymyksiä, sinnikkyyttä aloittaa alusta vaikeassa paikassa.

Tämän kirjan tarinat sijoittuvat alueellisesti tämän päivän Kotkaan.

Näin kotkalaisena tietokirjailijana sanon ihan vakavissani, että monesta suomalaisesta kaupungista ei saisi irti näin monenlaisia tarinoita.

Ulla-Maija Sievinen

BoD

